

Abonnement pour un an
300 piastres

Edition spéciale 500 piastres

Adresse:

"IDJTIHAD", Constantinople

Téléph. St. 865

XXIème ANNÉE

1 Janvier 1926 — No 195

الاجتهاد

IDJTIHAD

علمی ، ادبی ، اقتصادی مجموعه

آبونمان : سنه لکی [۲۴ نسخه]
بورکیا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغدایسی ه لیرادر .

اداره خانه سی :

جفال اوغلنده « اجتهاد نهوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

یکرمی برنجی سنه

بومرو ۱۹۲۶-۱ کانون ثانی ۱۹۲۶

روحز سوکيله ، نورله بژدن
قوتلو بر درکاهک ايچنده چاغلار ! ...

کوکل « محبت » ه باغلانيورده
کوردنلر ديورلر « اسيردر ، جيل » !
کيمسه به افندي اولماق يوق اورده ،
کيمسه ده کيمسه ناک کوله سي دکل ...

تا کريماک کوثری اورده اولاجق ؛
فضيلت عرشى در چونکه « نيروانا » !
تواضع قازتالی يوکسه لير آنچق
بو خزان ييلمه ين جنت باغنه !

دل آزاد اولمايان آکلاماز نهدر ،
بو عرش اوکنده سرفشان اولماي ...
انسانلر کوله در ، قاچ بيک سنهدر :
ييلمز لر سومه يي ، سلطان اولماي .

۱ ايلول ۱۳۳۸

مجبيل سنا

بیلدیکمیشیلر

قابل انخا جامک ايجادی و موصدی

يومي غزتهلر مملکت مزده ذات الحركه بر موتور ايجادندن
بحث ايدیورلر ؛ اگر بو روایت تحقّق ابدرسه ، کومور ، پترول
و سائره کبی محروقات هيج بر اهميت صنايعی قالمایجندن بو
کبی معدن صاحبی دهشتی ضررلره اوغرایوب بو یکی ايجاده
دشمن اولاجق لر ؛ بو حال ازلدن بری بویله در : صنايع و تجارت
عالمزنده موجدلرک دائماً بر چوق دشمنلری اولمشدر ؛ شیمی
بالوسيله بونک الک آجی بر مثالی عرض ایدلم : رومانک یونانجه
بر تاریخی یازمش اولان مؤرخ [دیون قاسیوس] ک افاده سنه
نظراً ، حضرت عیسی ایله معاصر اولان روما ایمپراطوری تیبه رک
زمان سلطنتنده بر کون بر آدام آئنده بر جام باردق اولدینی
حالده کال افتخار ایله ایمپراطورک حضوریه چیقار ؛ آئنده کی
بارداغک قیریلماز و قابل انخا برجام اولدینی سویلر ، بو شایان حیرت
اثر ايجادی یزه آثار ، طاشه چاربار ، اوزرینه باصار ؛ عاداتا
بر لاستیک کبی قابل انخا اولان باردق بوضیله اوزرینه اگیلر ،
بوکولور ، شکلا بوزولور ، فقط بر دورلو قیریلماز ؛ بونک اوزرینه
موجدی تکرار آینه آلوب بر قاچ کچیج ضربه سیله در حال شکل
اصلیسنه اعاده ایدر .

بو حالی کال حیرتله سیر ایدن تیبه ر ، بویکی ايجادک آلتون
و کوش اوانی تجارت و صنایعنه ایقاع ایدمجهکی ضرری دوشونور ؛
زوالی موجددن شو سؤالی صورار :

— سن بو ايجادیک اسرانی کیمسه افشا ایتدکی !
یجاره مخترح بو سؤاله کال غرور ایله :

— خاییر ، بدن باشقه هیچ کیمسه بیلمیور !

جواب غافلانه سنی ویریر . ایشته بو جواب اوزرینه مستریخ
اولان ایمپراطور یکی یجادی انخا ایچون موجدک در حال اعدائی
امر ایدر ! بو وقعه دن صوکره اون دو قوز عصر کچدیکی حالده
بر ده ها هیچ بر موجد قابل انخا جام ايجاد ایدمه مشدر . بو کون
بویله بر جامک طرز اعمالی پک چوق آرانلییورسده بر دورلو
بولونامایور ! ...

یدی بیك سنه افسانه سی

هر هانکی بر متعصب جاهله صورسه کز ، سزه خلقت
آدمک یدی بیك سنه لك بر مسئله اولدینی سویلر ؛ خالبوکه بو کون
عالم فن ، بئرینک قاچ باشنده اولدینی تعین ایدیور و انسانی
صوفته لغک سقوی منا بنیله بویدی بیك سنه افسانه نك ماهیتندن
بحث ایتیه یی فائده دن خالی کورمیورز :

نویورق تاریخ طبیعی موزه ٹومنک تدقیقات ایچون آسیایه
کوندردیکی اونجهی هیئت فنیه ، آئنده بر چوق وثائق طبیعی
و مادیه ایله عودت ایتدی ، بو وثائق شایان حیرتی ، غوی
چولنده کشف ایدیلن اون میلیون سنه لك انسان ققارلی ، مستحانه
حالته کش صاغلام قفا طاسلیدر ! بناءً علیه علمک اون میلیون
سنه سیله جهلک یدی بیك سنه سی آراسنده تام آلتی میلیون
دوقوز یوز دوقسان اوچ بیك سنه لك بر فرق اولدینی تظاھر
ایتشدر ! بونکله برابر ، کونک برنده ده ااسکی انسان ققارلی
بولونمایجی ده تأمین ایدیلمه ز . آدمه عائد زمان افسانه نك ماهیتی
بویله اولدینی کبی ، مکان افسانه نك ده نه اولدینی میدانجه قمشدردر :
فی الحقیقه آمریقان هیئت فنیه رئیس [روی چاپمان آندریوز]
صوك کشفیاتنه استناداً انسانیت منشأی آسیا قطعه سی اولدینی
سویلدکدن صوکره ، بر ظالم دلائل فنییه استناداً ، وقتیه
آوروپا ایله آمریقایی قالماش اولان بوز طبقه نك آسیایی احاطه
ایتمش اولدینی و دنیاك الک ااسکی قورو طور ارغنک مغولستان
اولدینی و دیگر قطعه لر مختلف تحولاته معروض اولدینی اثناسنده
بوراسنک دائماً قورو بر ساحه حیات اولارق بشریت بشکی شکنده
قاله یی اثبات ایتشدر . بناءً علیه حضرت آدمک محل نزول ویا
ظهوری خصوصنده علم ایله جهل اختلاف ایچنده دیمکدر !
هر حالده حضرت آدمی مغول ، یعنی اقوام تورانیك جد اعلا سی
شکنده کوسترمک ایسته یلر اولورسه ، بویکی نظریه علمیه دن پک
چوق استفاده ایدمیلیر ! ...

نوماف شرمندورلر

حکومتک شومندور سیاستی یکی پروژهلر و یکی ثمره لر تولید
ایتمکده اولق اعتباریله ، شومندور جیلک مختلف مملکتلرده کی
عجائب و غرائبندن بحث ایتیه یی فائده دن خالی کورمیورز :
[دی ریلوای غازت] ک کچن سنه کی نسخه لرندن برنده پک
توخاص بر شومندور دن بحث ایدیلیوردی ؛ بودمیر یولنک دیگر
امثالندن فرق ، هیچ بر لوقوموتیف ویا بر قوه محرکیه محتاج

رايلي شومندوفرلر ايجاد ايدلنكلى زمان ، بويوك بر ممنونيت توليد ايتش و [استقبالك دمير يولى] اعلان ايدلمشدى . بونك طرفدارلرى بو صورتله شومندوفر انشاآتلك مصارف اعتباريله لائل يوزده اللى نسبتنده اوجوز اولاجىنى وانشاآت مدت-ندده تصرف ايديله جكنى ادعا ايدىورلردى .

بو خطده تره نلر يكديكرينك موازنه سنى تأمين ايدن چفته لوقوموتيفلرله چفته واغونلردن مركب اولوب تك بر راي اوزرنده حركت ايدىور ، عادتاً بيسقيقتلرله بكنزيور و بو بر تك راي دمير دستكلر واسطه سيله سطح زميندن تقريباً برمترو يوكسكده تثبيت ايدىليوردى . بو صورتله يالكز على العاده دمير يوللرنده كى ايكي رايدين برى دكل ، عيني زمانده لوقوموتيفله واغونلرلر تكرك لكارك يرته او بر تك رايك اوزرينه . واغونلرى بر طاقم دمير مقاردرلرله طاقبورلردى . بو اصولك ديكر بر طاقم فوائدى دها واردى . بو تك رايدين چيقمق تردن همچون ماده قابل دكلدى و تكركلكنز اولماسى ده يادن كيدنلرلر ازيلك تهلكه سنى تماميله ازاله ايدىوردى .

عمرليه و سرعت برقيه

فرانسز عدليه سنده آلتى عصردن برى دوام ايدن دعوالم اولديغى كى ، بر دبره انتاج ايدىلوب هان اجرا ايدىليورن محاكمه لرده واردى . بر فرانسز غزته سى بويه بر دعوادن بحث ايدرك فرانسه عدليه سنك « عصريلشمكده » اولديغى مستهزيانه بر لسانله قيد ايدىيور . بو دعوو بر ولايت حقوق محكمه سنده رؤيت ايديشدر . مظنون ، عائله سنى ترك ايتش اولقله اتمام ايدىليوردى . محكمه رئيسى مظنونه هويتنى سوباتد يردكدن صوكره بر دبره شو سؤالى صورار :

— جييكزده پاره جزدانى وارى ؟

مظنون بو سؤاله [اوت] جوابى ويرنجه ، رئيس :

— اوحالده جزدانكزى چيقارك !

دير ، مهم متخير بر حالده جيبندن چانطه سنى چيقاير ؛

بونك اوزرينه حاكم بر سؤال دها صورار :

— بو جزدانده قاچ پاره كز وار ؟

— بش يوز فراقى !

بو جواب اوزرينه محكمه رئيسى قطعى و غير قابل اعتراض

بر ادا و صدايله :

— بك اعلا ! اويله ايسه اوبش يوزفرانغى حرمكزه ويريكز .

مظنون بو مشفقانه و مفار اصول امرى درحال اجرا ايدر

و زوجه سى ده نفقه سنى آلوب كوز ياشلرى ايچنده محكمه هيئته

عرض شكران ايدوب كيدر !

آلتى عصرلق دعواليه بطاات عدليه نقطه نظرندن جهان

پهلوانغنى احراز ايدن فرانسه نك هر حالده توزيع عدالتده كى

سرعتى اعتباريله ده بوتون ملتلى كريده بر اقل چابوقاغنه

مالك اولديغى آكلاشيليور ! ...

اولمقزىن تره نك حركتنى تأمين ايتميدر . واغونلر ، رايك اراسنده آچيلمش برچقوره يرلشديريان نامتناهى برورغونلرندن سوق و تحريك ايدلكدمدر . هر واغونك قاعده چارچيوه سنك آلتنه تثبيت ايدلمش برنوع دميرچاتال ، رايك اراسنده كى بورغونك اوستنده كى دائرلردن يرته چكيرلشدر . بو صورتله بورغوكندى محورى اطرافنده دوندكجه واغونلردى ، سوق و تحريك ايتكده در . فقط بو سيستمك اصل غرايى شوراسنده در : چقورده كى بورغونك دائرلر اراسنده كى مسافه متحول اولوب دوز و آچيق يوللرده بويوك و استاسيونلرلر اوكلرنده غايت كوچوكدر . بناءً عليه او نامتناهى بورغونك دائمى و غير متحول بر سرعت دوريه سى اولقى اعتباريله ، تره نك درجه سرعتى ، بولنديغى موقعده كى بورغو حلزونلرلرلر صيقلق و سيركلكيله متناسبدر ! بو صورتله بويه بر تردن آچيق يوللرده ساعتده بكرمى بشالى اوتوزيش كيلومتروكيتديكى حالده استاسيونلرلر اوكلنده كى سرعتى ساعتده ايكي كيلومتريره تنزل ايتك صورتيله يولچيلرلر اينوب ، بئتمسنة مساعد بر شكل آلمقده در !

بناءً عليه واغونلر استاسيونلرده تماميله توقف ايتيوردى بكمدر : تردن يوروركن تهلكه سزجه ايدوب بئنيلمكده در . هر درلوتهلكه احتمالى رفع ايدن ترتيبات مخصوصه دن برى ده ، استاسيون رختيملرلرلرلر ارتفاع اعتباريله واغونلرلرلر زمينه مساوى بر سويه ده ياييلمش اولماسيدر ، بو صورتله چويكلكدن تماميله محروم اولانلر بيله هيچ بر تهلكه اولمقزىن واغونلرله كيروب چيقمقده درلر . بو ترتيباتك ديكر بر فائده سى ده واردركه اوده هر دورلو مصادمه احتمالك تماميله ازاله ايدلمش اولماسيدر : چونكه واغونلرلر يكديكرلرلى مختلف مسافه لره تعقيب ايدرلر ؛ آچيق يوللرده بوآرا مسافه لرى كنش اولوب استاسيونلرلر داراير ؛ فقط يته برچوق بورغو حلزونلرله آرابالر يكديكرلرلرلر آيرى دورور ؛ بناءً عليه اشارت مخصوصه لره ، ايلرى ترتيباتى تشكيل ايدن اشارت فاذيلرينه حاجت يوقدر . يالكز نامتناهى بورغونك واسطه جر اتخاذاي تقديرنده دمير يوللك تماميله خط مستقيم استقامتنده اولماسى لازم كلكده در . بناءً عليه يولك هرايكي منتهاسنده واغونلرى چفت خظدن تك خطه چكيرمك همچون بر طاقم ترتيبات مخصوصه ياييلمشدر . بو ترتيبات موجبنجه تك و چفت خطلر منتهالرده غايت خفيف بره ر منحنيله يكديكرلرته وصل ايدلمشدر . متادياً ايلرى كرى كيدوب كلن و منحنينك اورتا يرته مفصالى بر شكل آلان بر طاقم دمير قوللر ، واغونلرى طوتوب يرولدن ديكر يوله چكيرمكده درلر .

هرنامه مئى اولمايه بر شومندوفرلر

شومندوفر جيلسك غرايبندن برى ده ايرلاندا حكومتلك چكلرده اورتادن قالد يربلوب يرته عصرى بر دمير يولى انشا ايدلمسنى امر ايتش اولديغى [بوللى - باينه] شومندوفر يدر . تقريباً اوچ ربع عصردن برى ايشله مكده اولان بومير يولى ، [مونوراي] دينيان تك رايلى خطلك جد اعلاسى عد اولنوردى ! بو تك